

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 04 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΟΜΑΔΑ Α

A1

A.1.1.

1. ζ
2. στ
3. α
4. γ
5. δ
6. ε

A.1.2.

(α) Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 79 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Οι Εκλεκτικοί ... κυβερνήσεις. »

(β) Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 40 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Τα οικονομικά ... δραχμές. »

(γ) Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 145 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Στα πλαίσια ... ασχολίες τους. »

(δ) Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 48 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Η μεγάλη πολυεθνική ... χώρα. »

A2

A.2.1.

Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 155 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Η ελληνική κυβέρνηση ... Αντιλήψεως »

A.2.2.

Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 163 του σχολικού εγχειριδίου, στο χωρίο « Στις 10 Ιουνίου 1930 ... δυο χωρών. »

Προαιρετικά «Η συμφωνία ολοκληρώθηκε ... κράτους. »

ΟΜΑΔΑ Β

B1

B.1.1.

Πολλές δεκαετίες μετά την ανεξαρτησία της, η Ελλάδα εξακολουθούσε να μοιάζει περισσότερο με την Ανατολή παρά με τη Δύση, παρόλο που η τελευταία υπήρξε το ζητούμενο, το επιθυμητό, το σημείο αναφοράς όλα αυτά τα χρόνια.,

Στα πλαίσια αυτής της δυσχέρειας, η οποία συμπληρωνόταν και με τον ανταγωνισμό του εξωελλαδικού κεφαλαίου που ταλάνιζε το μικρό βασίλειο άρχισε να αναπτύσσεται μια εθνική ιδεολογία. Αυτή ενισχυόταν από την αντίληψη ότι το υπάρχον κράτος δεν ήταν παρά μια ημιτελής κατασκευή, τα θεμέλια απλώς για κάτι μεγαλύτερο. Η εν λόγω ιδέα ονομάστηκε «Μεγάλη Ιδέα», η οποία δημιούργησε προσδοκία για ολοκλήρωση του εθνικού οράματος, που προϋπέθετε σημαντική διεύρυνση των συνόρων. Η έντονη, όμως, παρουσία της

εθνικής αυτής ιδεολογίας είχε επιπτώσεις στον πολιτικό και οικονομικό χώρο, ιδιαίτερα σε εποχές που τα προβλήματα έμοιαζαν με ανοιχτές πληγές, στην περίπτωση της Κρήτης, ή, αργότερα, της Μακεδονίας. Αυτό συνέβαινε διότι οι Ελληνικές κυβερνήσεις δεν είχαν στραμμένο το ενδιαφέρον τους, μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, αποκλειστικά στα εσωτερικά ζητήματα, στην οικονομική ανόρθωση και στη γεφύρωση του χάσματος με τη Δύση.

Όλα τα παραπάνω, τα οποία αποτελούσαν για τους Έλληνες ένα άλλοθι, και ευρύτερα ένα μέσο σύγκλισης των αντιθέσεων, συνυφαίνονταν με το εθνικό όραμα, μεγαλώνοντας το κόστος των προσπαθειών και καθιστώντας συχνά τις οικονομικές πρωτοβουλίες έρμαιο των εθνικών κρίσεων.

B.1.2.

Κατά την περίοδο 1910-1922, όπου η Ελλάδα βρισκόταν σε συνεχή πολεμική ετοιμότητα, εμφανίστηκε μια νέα πολιτική αντίληψη, που εκφράστηκε με τον Ε. Βενιζέλο και ονομάστηκε συνοπτικά «βενιζελισμός». Είναι δύσκολο να ορίσουμε με λίγα λόγια τι ακριβώς ήταν αυτή η πολιτική, στον οικονομικό, όμως, τομέα φαίνεται ότι ο βενιζελισμός θεωρούσε το ελληνικό κράτος ως μοχλό έκφρασης και ανάπτυξης του ελληνισμού. Το ελληνικό κράτος, δηλαδή έπρεπε να επιδιώξει την ενσωμάτωση του εκτός συνόρων ελληνισμού και με ενιαία εθνική και κρατική υπόσταση, να διεκδικήσει τη θέση του στον τότε σύγχρονο κόσμο. Αυτό προϋπέθετε όχι μόνο θεσμικό εκσυγχρονισμό, που θα καθιστούσε το κράτος αποτελεσματικό και αξιόπιστο, αλλά και γενικότερη προσήλωση στην ιδέα

της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους.

Ο Βενιζέλος δεν ήταν μόνος στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας διαμόρφωσης και υλοποίησης των νέων επιλογών. Συσπείρωσε γύρω του μια δραστήρια αστική τάξη που εξακολουθούσε να πλουτίζει στη λεκάνη της Μεσογείου και που φιλοδοξούσε να κυριαρχήσει και πολιτικά στο χώρο όπου άπλωνε τις οικονομικές δραστηριότητες της. Επρόκειτο για μια ισχυρή ελληνική οικονομική παρουσία στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στη λεκάνη του Δούναβη και το εσωτερικό της Ρουμανίας, στον Πόντο και τα μικρασιατικά παράλια, στην Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, τη Θεσσαλονίκη, την Αίγυπτο, το Σουδάν, την Αλεξάνδρεια. Ο παραπάνω πλούτος, μπορούσε να διασφαλιστεί μόνο μέσα από τη δημιουργία ενός ισχυρού εθνικού κέντρου, μιας περιφερειακής δύναμης, ικανής να παρεμβαίνει και να προστατεύει τα συμφέροντα των πολιτών. Το παραπάνω αίτημα ήταν αρκετά κρίσιμο, σε μια εποχή όπου πολλά εθνικιστικά κινήματα έκαναν αισθητή την παρουσία τους. Για τους λόγους αυτούς η Μεγάλη Ιδέα και οι προϋποθέσεις της, δηλαδή ο εκσυγχρονισμός της χώρας ο οποίος κατά το Βενιζέλο, ήταν συνυφασμένος με τη διαμόρφωση μιας μεγάλης χώρας με δυνατότητες ανάπτυξης μιας ζωτικής βιομηχανίας εντός ορίων και με τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για τη σύναψη συμβάσεων με τα άλλα κράτη, αποτέλεσαν ισχυρά ιδεολογικά, πολιτικά και οικονομικά ερείσματα για τη διεκδίκηση της Μεγάλης Ελλάδας με πιθανότητες επιτυχίας. Ενδεικτικό είναι ότι στα χρόνια αυτά της μεγάλης προσπάθειας οι προϋπολογισμοί του

κράτους ήταν πλεονασματικοί και συγκεκριμένα το 1911 τα έσοδα του προϋπολογισμού ήταν 240.000.000 και τα έξοδα μόνο 181.000.000 δραχμές, παρά τις αυξημένες στρατιωτικές δαπάνες, γεγονός που άρχισε να διαψεύδει το μέχρι τότε χαρακτηρισμό της χώρας ως ψωροκώσταινα.

ΘΕΜΑ Β2

Το 1884 τα δύο μεγάλα κόμματα, του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη, έλεγχαν το 92,2% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Το κοινοβουλευτικό σύστημα και ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν. Το Τρικούπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

Για την υλοποίηση αυτού του προγράμματος έγιναν οι εξής προσπάθειες:

1. οργανωτικές μεταβολές και βελτίωση των οικονομικών του κράτους, με την αύξηση των φόρων και τη σύναψη δανείων και
2. παροχή κινήτρων στην ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις.

Οι τρικουπικοί ακολούθησαν με συνέπεια αυτό το πρόγραμμα, το οποίο όμως είχε ως αποτέλεσμα την εξάντληση των φορολογουμένων και την υπερβολική επιβάρυνση του προϋπολογισμού. Το 1893 το κράτος κήρυξε πτώχευση.

Οι αντίθετοι με την πολιτική του Τρικούπη βουλευτές συσπειρώθηκαν γύρω από τον Θ. Δηλιγιάννη, ο οποίος εξέφραζε σε μεγάλο βαθμό πολιτικές απόψεις αντίθετες από εκείνες του Τρικούπη. Ο Δηλιγιάννης δεν αποδεχόταν το χωρισμό των εξουσιών και στόχευε στη συγκέντρωση και τον έλεγχο τους από το κόμμα. Ο Τρικούπης θεωρούσε το κράτος μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης. Επεδίωκε τον εκσυγχρονισμό της χώρας με κάθε κόστος και γι' αυτό ακριβώς χαρακτηρίστηκε ως δυτικόφιλος μεταρρυθμιστής, ανυπόμονος να στερεώσει και να αναπτύξει την Ελλάδα οικονομικά και πολιτικά.

Αντίθετα, ο Θ. Δηλιγιάννης πρόβαλλε το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τη μείωση των φόρων και την παροχή ευκαιριών στους προστατευόμενους του για κατάληψη δημοσίων θέσεων. Οι αντίπαλοί του τον κατηγορούσαν ότι ήταν ικανός να καταστρέψει σε διάστημα λίγων μηνών ό,τι με κόπους κατακτήθηκε και να διαγράψει από τη ζωή της Ελλάδας την πιο γόνιμη νομοθετική περίοδο. Ήταν βέβαια αποφασισμένος υποστηρικτής της «Μεγάλης Ιδέας», πράγμα που επέτεινε ακόμα περισσότερο το πολιτικό αδιέξοδο.

Ενισχύοντας την παραπάνω αντίθεση μεταξύ των δύο πολιτικών, θα πρέπει να προσθέσουμε το γεγονός ότι στα εδάφη της Θεσσαλίας οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες, ενώ οι

δηλιγιαννικοί προσπάθησαν, χωρίς τελικά να το κατορθώσουν, να χορηγήσουν γη στους αγρότες, ενώ έλαβαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους.

Τέλος, ο Δηλιγιάννης επέκρινε το κοινωνικό κόστος του εκσυγχρονισμού και υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης. Απέβλεπε στη λεγόμενη πολιτική της περισυλλογής. Μεταξύ των οικονομιών τις οποίες αποφάσισε ήταν και ο περιορισμός κονδυλίων που θα εξυπηρετούσαν κατ' εξοχήν εθνικούς σκοπούς. Το κόμμα του, εξάλλου, απεχθανόταν το τυχοδιωκτικό χρηματιστικό κεφάλαιο και υποστήριζε μια αργή οικονομική ανάπτυξη που θα βασιζόταν σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες.